

تحویل، تبدیل و نسخ

کلیدواژه: تحویل، تبدیل، نسخ.
پرسش: فرق بین تحویل، تبدیل و نسخ آیه چیست؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱- نسخ و تبدیل
 - ۱.۱- دیدگاه علامه طباطبایی
- ۲- نسخ و تحویل
 - ۲.۱- دیدگاه برخی در تعریف نسخ
- ۳- تبدیل و تحویل
 - ۳.۱- واژه تحویل در معنای تغییر
- ۴- بانویس
- ۵- منبع

نسخ و تبدیل

نسخ یکی از اصطلاحات علوم قرآنی است،

[۱] برای دیدن معنای آن به سؤال ۵۴۷ (سایت: ۵۹۷) مراجعه کنید.

و در تعاریف زیادی که از نسخ شده است آن را در کنار لفظ "تبدیل" قرار داده‌اند و هر دو را به یک معنا گرفته‌اند؛ یعنی از نظر اصطلاحی [۲] ر.ک: خاتمی، احمد، فرهنگ علم کلام، ص ۲۱۴، انتشارات صبا، تهران، ۱۳۷۰ش، در این کتاب می‌گوید: نسخ در لغت به معنای از بین بردن و ازاله است... نسخ کردن کتاب یا نسخه برداشتن از آن نیز از همین معنای گرفته شده چه این که هنگامی که انسان از کتابی رونویسی می‌کند، مثل این است که کتاب اصل را از بین برده و تبدیل به نسخه جدید کرده است؛ لذا در بعضی از آیات قرآنی بجای نسخ تبدیل گذارده شده است.

، نسخ و تبدیل هرگاه در یک **سیاق** استعمال شده و یا در کنار هم باشند، به یک معنا هستند.

← دیدگاه علامه طباطبایی

علامه طباطبایی در این باره می‌فرماید: «معنای دیگر کلمه نسخ، نقل یک نسخه **کتاب** به نسخه‌ای دیگر است، و این **عمل** را از این جهت نسخ می‌گویند، که گویی کتاب اولی را از بین برده، و کتابی دیگر به جایش آورده‌اند، و به همین جهت در آیه: "وَ إِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ، وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا نُنزِّلُ، فَالْوَا: إِنَّمَا أَنْتَ مُنْتَهِي، بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ" [۳]

[۳] **نحل (۱۶)**، آیه ۱۰۱.
به جای کلمه نسخ کلمه تبدیل آمده، و می‌فرماید: چون آیه‌ای را به جای آیه دیگر تبدیل می‌کنیم، با این که خدا دانایان است به این که چه **نازل** می‌کند، می‌گویند: تو **دروغ** می‌بندی، ولی بیشترشان نمی‌دانند».

[۴] **طباطبایی، محمد بن حسین، المیزان، ترجمه سیدمحمدباقر همدانی، ج ۱، ص ۳۷۷، دفتر انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۷۴.**

نسخ و تحویل

اما گاهی هم برای تعریف نسخ، کلمه "تحویل" به کار گرفته می‌شود، این کلمه که به معنای "تغییر" است، از جهاتی با کلمه نسخ ارتباط دارد؛ زیرا در یکی از **اقسام نسخ** هم، حکمی که تا به حال به آن عمل می‌شده است، به **حکم** دیگر تغییر پیدا می‌کند.

← دیدگاه برخی در تعریف نسخ

لذا برخی در تعریف لغوی نسخ می‌گویند: «النسخ هو تبدیل الشيء من الشيء و هو غیره، و بمعنی النقل و التحویل من مکان إلی مکان؛

نسخ به معنای تبدیل یک چیز به چیز دیگر است؛ یعنی **نقل** و تحویل (تغییر) از یک مکان به مکان دیگر». [۵] ابن عطیه، جمیل حمود، أبهی المراد فی شرح مؤتمر علماء بغداد، ج ۲، ص ۲۶، موسسه اعلمی، بیروت، ۱۴۲۳ق.

تبدیل و تحویل

بنابراین هر دو واژه (تبدیل و تحویل) را می‌توان به معنای نسخ دانست، اگرچه بین نسخ و تبدیل **قربت** بیشتری است، تا بین نسخ و تحویل.

← واژه تحویل در معنای تغییر

در برخی از آیات **قرآن** هم، واژه "تحویل" به معنای تغییر به کار برده شده است، از جمله می‌توان به این آیه اشاره کرد که می‌فرماید: "وَلَنْ نَجْزِيَنَّكَ اللَّهُ تَحْوِيلًا" [۱] **فاطر (۲۵)، آیه ۴۳**.
در **سنت‌های الهی** هرگز تغییری نخواهی یافت". البته واژه‌های "تحویل" و "تبدیل" در فضایی غیر از بحث "نسخ" می‌توانند معانی اصطلاحی دیگری داشته باشند که در هر مورد، با توجه به سیاق جمله، آن معنا قابل تعیین است.

پانویس

۱. برای دیدن معنای آن به سؤال ۵۴۷ (سایت: ۵۹۷) مراجعه کنید.
۲. ر.ک: خاتمی، احمد، فرهنگ علم کلام، ص ۲۱۴، انتشارات صبا، تهران، ۱۳۷۰ش، در این کتاب می‌گوید: نسخ در لغت به معنای از بین بردن و ازاله است،... نسخ کردن کتاب یا نسخه برداشتن از آن نیز از همین معنای گرفته شده چه این‌که هنگامی که انسان از کتابی رونویسی می‌کند، مثل این است که کتاب اصل را از بین برده و تبدیل به نسخه جدید کرده است؛ لذا در بعضی از آیات قرآنی بجای نسخ تبدیل گذارده شده است.
۳. **نحل (۱۶)، آیه ۱۰۱**.
۴. **طیاطبایی، مجد بن حسین، المیزان، ترجمه سیدمحمدباقر همدانی، ج ۱، ص ۳۷۷، دفتر انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۷۴**.
۵. **ابن عطیه، جمیل حمود، أبهی المراد فی شرح مؤتمر علماء بغداد، ج ۲، ص ۲۶، موسسه اعلمی، بیروت، ۱۴۲۳ق**.
۶. **فاطر (۲۵)، آیه ۴۳**.

منبع

[پارکگاه اسلام کوئینست](#).

رده‌های این صفحه: [قرآن شناسی](#) | [نسخ در قرآن](#)